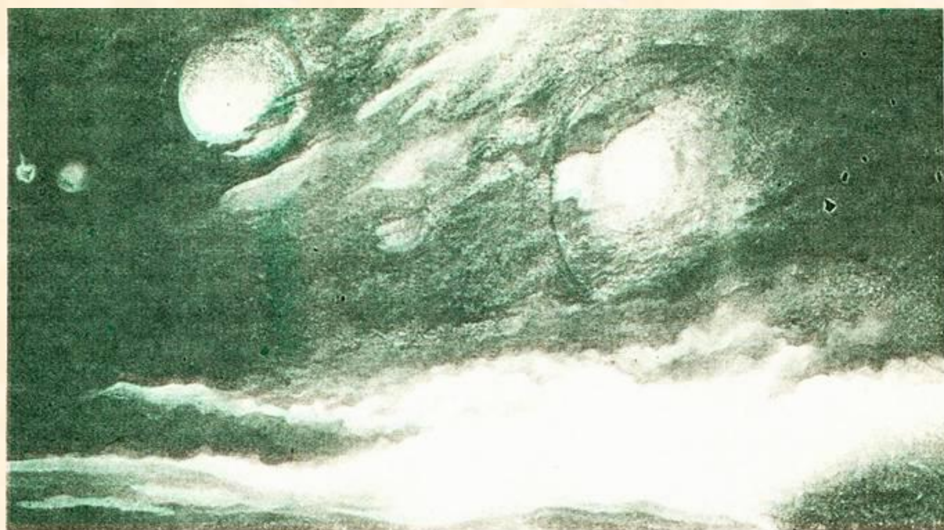

PLANETA URÎTĂ

Horia Aramă

ZĂCEA, epuizat, cu fruntea încă jilavă de transpiraţie după încordarea din ultima fază a coborîrii pe asteroid.

— Greu cînd gravitaţia e prea mare şi nava poate fi strivită de greutatea ei proprie; greu cînd gravitaţia e prea mică şi rişti să dezechilibrezi nava sau — cine ştie! — să deviezi astrul de pe orbită!

Cel care lansa consideraţiile amintite moţăia în celălalt fotoliu. Dacă nu s-ar fi ruşinat de perechea lui, ar fi apăsat butonul **îmbrăţişare** al umbrei sale capitonate — fotoliul era „de comandă”, croit „pe măsură” — şi s-ar fi lăsat luat în braţe şi leganat de către complexa maşină de odihnă şi consolare. Să apelezi însă prea des la serviciile ei ar fi fost un semn de slăbiciune, inadmisibil pentru oricare dintre cei doi hipersensibili. Copilotul îşi continuă monologul:

— Unde sînt vremurile cînd în Cosmos nu erau admişi decît atleţii care plesneau de sanătate şi forţă, iar senzitivii rămîneau să palpite în faţa ecranelor TV? Acum aş fi fost acasă, dimineaţa îngrijindu-mi trandafirii, seara privind stelele, care, văzute prin telescop, nu-s decît mai frumoase. Dar în disputa din jurul tipurilor psihosomatice a trebuit să învingă şcoala

emotivă — şi iată-mă la milioane de kilometri de planeta natală, palpitînd la fiecare scrîşnet al navei.

Din fotoliul celălalt se auzi un suspin. Llu începea să-şi piardă răbdarea. Mîrîi provocator:

— Aşadar ţi-a fost frică.

Dar Ny era bine dispus şi nu se formaliză:

— Poate, oricum e vorba de o frică de tip special, un **alter ego** al curajului, de vreme ce mîna mi s-a umezit, dar nu a greşit comenzile.

Nu poţi avea numai avantaje — îşi spunea Llu. „Bun pentru asteroid" este un fel de titlu de campion, iar viaţa campionilor nu e niciodată comodă. Ny se descurcase de minune în ultimele ceasuri ale coborîrii pe O. şi avea dreptul să se destindă fie şi bătînd cîmpii.

Apăru Bongo, aducînd sucuri tonice. Llu îi admiră intuiţia şi tactul.

— Inevitabilul s-a produs: ne-am plasat pe asteroid, turui junele ciufulit (se spunea că-şi frizează părul!).

— Nu rămîne decît să trasăm un teren de fotbal şi să trecem la încălzire.

Ny se strîmbă. Era sătul de glume searbede. Iar dacă Bongo le căuta înadins nesărate, era cu atît mai enervant, îşi reprimă totuşi o replică usturătoare. Simţea că, rostind-o, ar fi lăsat să se volatilizeze ultimul strat de iritare, or tocmai asta urmărea bonomia de circumstanţă a tînărului. Nu ţinea să-i facă pe voie, oricum nu cu atîta promptitudine.

Llu era însă de altă părere, drept care se ridică din fotoliu şi acceptă trataţia propusă de Bongo.

*

Nava îşi înfipsese temeinic picioarele în roca străveche, dar nimeni nu se grăbea să coboare. În cele din urmă culisă un panou metalic, o scară telescopică se întinse leneş, iar în capul scării apărură Llu şi Ny. Lumina crepusculară a Soarelui depărtat avea ceva rece, derutant.

În jur, cît vedeai cu ochii,— orizontul se desena limpede la două-trei sute de metri. Astrul nu era decît o stîncă rătăcitoare, cioplită grosolan şi proiectată în spaţiu. Totul părea scăldat într-un cafeniu fad, cîlţos, de urs decolorat. Prin locuri mai joase, umbra turna întuneric peste solul golaş, dar negrul, în loc să dilueze culoarea neinspirată, părea că subliniază alegerea nefericită.

Nu numai culoarea ci şi formele contribuiau la impresia neplăcută. Lipseau, desigur, marile formaţii, stîncile abrupte, munţii masivi. Dar şi pietrele de rînd au, pe Terra, forme armonioase, linie, haz. Aici

concreţiunile solului aveau contururi meschine, fără expresie ori chiar dezolante. Oare, în vid, materia se coagulează după o altă fizică, moleculele se precipită după alte axe de simetrie?

Dar nu era vreme pentru studii estetice. Coborîră scara şi dădură ocol navei. N-o mai văzuseră pe dinafară de multe luni de zile. Cu învelişul ceramic ars ici şi colo, avea un aer mai familiar, mai personal decît nouă, strălucind, rece, pe cosmoport, înaintea startului.

Exteriorul navei fu supus unei prime inspecţii. Secretarul electronic al fiecăruia notă zonele în care părea necesară refacerea izolării termice. Mai efectuară cîteva operaţii de rutină din programul „Primii paşi pe un astru necunoscut" şi revenîră la bord. Nu zăboviseră mai mult de un ceas, constată în treacăt Llu în vreme ce înregistra datele raportului său.

Prima seară petrecută pe sol după o atît de lungă absenţă a „pămîntului de sub picioare" trebuia sărbătorită. Bongo se gîndise din vreme la toate. Renunţînd la preparatele gata-de-consum, scosese la iveală un fazan adevărat. Înarmat cu cele mai autorizate reţete, îşi consacrase cîteva ore bune transformării bulgărului de gheaţă polarizată într-o friptură delicioasă şi rumenă.

Apariţia în careu a lui Bongo purtînd platoul decorat cu gust a fost însoţită de aplauze şi glume. Pasărea s-a volatilizat cît ai clipi, ca şi celelalte preparate, spre încîntarea bucătarului amator.

Cina s-a desfăşurat în voioşie şi optimism. S-a mîncat şi s-a băut cu o anume frenezie, probabil normală după încordarea ultimelor două zile. Apoi s-a discutat într-un spirit destins cum de mult nu mai domnise la bord. Încurajat, bucătarul şi-a petrecut o bună parte din orele de somn cercetînd microfilmele unor vechi cărţi de bucate. Vroia să nu dea înapoi, să-i ţină pe amicii săi într-un nemilos tir de bunătăţi.

Afară, noaptea îşi turtea nasul de blindajul care, la comanda cine ştie cui, obturase hublourile.

*

Prima explorare la oarecare distanţă de nave trebuia pregătită cu grijă. Prin tradiţie, comandantul şi ajutorul său îşi disputau această misiune. Şi de astă dată scena se desfăşură cohform tipicului. De ce atunci Bongo avu o impresie de fals? Una incertă, abia o părere. Cei doi pledau argumentat, insistent. Fiecare se considera îndreptăţit să facă el prima tentativă de reală descifrare a tainelor lui O. Perorau abundent, însă fără convingere, formal. Impresia care se degaja — cu discreţie! dar tenace — era că nici unul nu

avea chef să părăsească nava şi fiecare doreşte din suflet să fie înfrînt în duelul verbal.

Bongo i-ar fi luat peste picior pe amîndoi preopinenţii. Dacă nu o făcea era pentru că, spre mirarea sa, nici el nu se simţea îndemnat să dea ocol asteroidului.

Un capriciu? Nu era genul său. Un capriciu colectiv? Improbabil. Îşi cunoştea coechipierii. Şi — cel puţin aşa socotea — se cunoştea pe sine.

Llu tranşă chestiunea lăsînd balanţa să se încline în favoarea lui Ny. Acesta se bucură făţarnic. Regreta că nu poate fi onest, dar cum să fi admis că joacă un rol, că, fără nici o explicaţie, ceva din el refuză însărcinarea?

Revenirea lui Ny a fost o adevărată dramă. O grabă nejustificată în manipularea gingaşei aparaturi dusese la defectarea parţială a sistemului de încălzire a costumului. Situaţia s-a repetat în sus, la întoarcere, cînd un tremur bizar al mîinii a bruiat comenzile, blocînd aparatura vreme de aproape un minut. Ajuns între ai săi, Ny era un pachet de nervi. Bongo, paratrăsnet vestit, şi-a pus rapid în valoare calităţile. Dar, în vreme ce încasa, Bongo nu putea să-şi ascundă cu totul bucuria că rolurile au fost împărţite aşa şi nu altfel.

Raportul nu a adus nimic nou. Asteroidul era aşa cum îl ştiau — rece, pustiu şi prost luminat. Din cînd în cînd o umbră se furişa lîngă tine, făcîndu-te să tresari fără voie. Nici după ce identificau cauza — zecile de mii de fragmente astrale circulînd cu viteze diferite pe orbite nu o dată dezordonate, obturau lumina Soarelui cînd te aşteptai mai puţin, producînd eclipse fără grandoare, care nu făceau decît să-l sîcîie pe explorator, să-i accentueze sentimentul de insatisfacţie şi nesiguranţă —, înţelegerea nu făcea mai plăcut fenomenul. Să ai în fiecare clipă impresia că cineva te ajunge din urmă, vine dintr-o latură, se apropie — brrr!

Prînzul a fost un eşec. Ny părăsi masa numai la vederea celor oferite de Bongo, iar Llu înghiţi cu noduri. Supărat, bucătarul se închise în cabina lui şi nu mai puse nimic pe masă nici la vremea cinei, nici a doua zi. Nimeni nu l-a deranjat. Cei doi s-au mulţumit cu cîte o ceaşcă cu cafea. De supărare, Bongo nu-şi dădu seama că nici el nu luase nimic în gură.

*

În dimineaţa următoare, Bongo îşi puse scafandrul cosmic şi coborî pe asteroid odată cu ai săi.

Dînd cu ochii de platoul de piatră, aflat la picioarele sale, Bongo avu o tresărire. Văzuse în fotografii solul planetei şi nu fusese impresionat în nici un fel. Îl mai văzu prin cristalul albăstrui al hublourilor şi nu remarcase nimic deosebit. Acum însă nu-şi putu reprima o mişcare de recul. Spaţiul din jurul navei avea ceva dezgustător. Înainte de a putea să-şi analizeze impresiile, Bongo îşi simţi stomacul ghem.

Ora următoare o petrecu împreună cu celalţi, montînd primele antene dirijate spre Pămînt, după care găsi un pretext să revină la bord.

În aceeaşi seară provocă discuţia. Pe masa din careu tronau cîteva ceşti cu ceaiuri de plante.

— Ce are, domnule, planeta asta?

Cam aşa puse, frontal, Bongo problema.

— Crezi că are ceva special? ricană Ny.

— Pe naiba, sigur că are. Ce zici, căpitane?

Llu găsi că e momentul să pună degetul pe rană.

— Nimic special, Bongo. Un amănunt, ceva derizoriu, cu totul fără importanţă: e foc de urîtă.

— Nu-i aşa?! izbucni fericit Bongo, eliberat.

— Ei şi? reluă el. Nu ne speriem noi dintr-atîta. Sîntem bărbaţi!

Llu mîrîi. Făcuse prea multe eforturi să nu-şi exteriorizeze slăbiciunea. Umorul facil era de prisos.

Ny sări ars.

— Bineînţeles că sîntem bărbaţi. Dar nu nişte brute! Planeta asta nu ne vrea! Să arăţi în halul ăsta e lipsă de caracter!

— Am înţeles. Nu degeaba am luat noi cel mai bun punctaj la testul de sensibilitate. Urîtul ne repugnă, ne taie cheful, ne face să ne luăm cîmpii. Dar de aici pînă la moartea prin inaniţie...

— Riscul meseriei, Bongo. O ureche subţire, care surprinde o infinitezimală modificare a vitezei de scurgere a gazelor înainte s-o înregistreze aparatura, un simţ tactil care discerne dintr-o cacofonie de vibraţii ce e necesar şi ce e parazit, un miros fin, capabil să surprindă fie şi o singură moleculă „falsă” într-un amestec, toate astea se plătesc atunci cînd te aştepţi mai puţin.

— Ce-i de făcut? Părăsim asteroidul sau ne punem „ochelari estetici”? rînji Bongo, cel mai puţin formalist om din lume.

— Răbdăm, băiete, dar nu fără să ne muşcăm pumnii. Nu meritam ghinionul ăsta.

*

Aveau însă de lucru. Din fericire! Cărăuşii automaţi trimişi anterior trebuiau descărcaţi. Materialele aduse de nava lor urmau şi ele să fie scoase din cală. Era urgent să încheie cabana metalică să înalţe domul de siguranţă, să instaleze aparatura de detectare a meteoriţilor şi să pună în funcţiune sistemul de alertare a Terrei.

Fenomenul recent observat în legătură cu asteroizii, bizara oscilaţie a planului lor orbital, avea ca efect proiectarea în direcţia Pămîntului a unui număr triplu de meteoriţi, dintre care mai mulţi atinseseră suprafaţa planetei, provocînd stricăciuni, panică şi victime. Un sistem de alarmă fusese imaginat. Raţiunea prezenţei lor pe O. consta în punerea lui în funcţiune.

Era numai începutul. După intrarea în acţiune a staţiei de alertă era programată o lungă perioadă de reglaje, teste şi puneri la punct. Progresele cunoaşterii aveau să scoată iute din activitate aparatura de avangardă adusă cu mari sacrificii pînă aici. Din cînd în cînd ea va trebui înnoită radical, ceea ce putea pretinde reproiectarea întregului ansamblu. Şi mai era munca ştiinţifică propriu-zisă.

Iată tot atîtea răspunsuri la întrebarea de ce această aparatură avea nevoie de aport uman şi nu funcţiona integral automat. Prezenţa omului ar fi fost necesară numai pentru instalare, supraveghere şi întreţinere, dar, de la un anumit prag al sofisticării aparaturii, această întreţinere, devine o muncă fără răgaz. În plus, trebuia urmărită educaţia permanentă a maşinilor care, la distanţa dată de Terra, nu putea fi asigurată decît prin factorul om.

Un program încărcat chiar şi pentru o echipă numeroasă! Iar ei nu erau decît trei!

În primele săptămîni nu şi-au văzut capul de treburi. Apoi însă lucrurile au prins contur, apele s-au ales, încordarea a scăzut. Atunci au început să acuze migrene, spasmele digestive au reapărut, iar pe plan psihic s-a instalat o boală a urîtului prematură şi fără sens. Cu atît mai revoltător cu cît formarea grupului fusese făcută cu stricta respectare a indicaţiilor testului de relaţii interumane.

Jocul formelor şi al culorilor de pe O. făcea din viaţa lor un infern. După sobrietatea şi bunul gust al interioarelor satului spaţial, instalat între timp,

şocul diurn al culorilor funebre de pe asteroid era greu de suportat. În ambianţa deprimantă, pînă şi negrul strălucitor al cerului se contamina, căpătînd un aer agresiv şi apăsător.

Echipa era foarte tînără. Nu şi-ar fi recunoscut cu nici un chip slăbiciunea în faţa Pămîntului. Soluţii existau, dar erau inoperante fără ajutorul celor de acasă. Un singur transport de coloranţi ar fi permis inundarea întregului asteroid în culoarea decisă. Nimeni nu dorea însă un certificat de neputinţă.

Nu mai rămînea decît adaptarea. Psihologia era specialitatea nr. 3 a comandantului. Mai întîi discret, apoi făţiş, programînd oficial şedinţe de adaptare psihică, Llu încercă să-şi aplice cunoştinţele. A experimentat, rînd pe rînd, tehnicile clasice ale condiţionării. Însă rezultatele întîrziau să se arate. Cerea oare prea mult de la psihicul uman?

Numai cu greu şi după consumarea unui timp disproporţionat, manifestările psihosomatice începură să bată pasul pe loc, să se „taseze”, în cele din urmă să dea înapoi. Treptat, Ny, care devenise un schelet ambulant, începu să-şi revină, iar Bongo, care îşi pierduse culorile şi se mişca somnambulic, se regăsi.

Primul accident al lui Llu a fost rezolvat cu bine. Al doilea însă le-a dat de gîndit celorlalţi. Atunci au realizat că de el, de comandant şi de psiholog nu se ocupase nimeni, că Llu era singur în lupta sa cu mediul respingător, iar în spatele celor două accidente se ascundea ideea sinuciderii!

Nu mai era nimic de făcut. Stagiul celor trei nu fusese împlinit nici pe jumătate, dar Ny luă iniţiativa şi raportă Pămîntului cele întîmplate. Aparatura era montată de mult şi pusă la punct, sistemul de alertă funcţiona deocamdata fără greş. Aveau să se descurce cîteva luni în absenţa lor, pînă la sosirea echipei de schimb.

Acasă! Simplul gînd că nu mai trebuie să aştepte cine ştie cît, ci în puţine saptamîni se pot îmbarca pentru Terra, schimbă faţa lucrurilor. Ochii au prins iarăşi a străluci, glasurile îşi recăpătară forţa, şi nu peste multă vreme Bongo îşi putu iarăşi testa glumele fără sare.

Pregătindu-se de plecare, sfidau inamicul. Nu-şi mai drămuiau clipele cînd lucrau pe O., nu mai acordau atenţie ambianţei decît pentru a-i da cu tifla. Inamicul păru să dea înapoi. Din nou ocupaţi pînă peste cap — înapoierea pe Terra era la fel de grea ca şi expediţia —, cei trei nu aveau vreme de pierdut.

În cele din urmă, momentul plecării veni. Cursa contra timpului s-a desfăşurat cu bine, navigatorii oscilînd între bucuria de a fi plecat şi ne-

răbdarea de a sosi. Şi iată, aşteptată cu sufletul la gură, a venit şi ea — aterizarea.

Preveniţi, organizatorii zborului renunţaseră la cosmoportul de rutină, situat în mijlocul deşertului, alegînd altul, mai elegant, şi pentru aceasta rareori folosit. Era plasat într-o zonă de un rar pitoresc, în plină brusă, ca într-un ocean de verde orbitor.

După aterizarea navei, ziariştii şi prietenii se apropiară. Turnul de coborîre se lipi de rachetă şi, iată, liftul transparent începu să coboare. Cei de pe pajiştea din jurul platformei arse de focurile jeturilor făceau semn cu mîna. Aşteptau răspunsul celor trei. Acesta nu venea însă. În cuşca de sticlă a liftului, cei trei horcăiau pradă unor crampe insuportabile. Priveliştea Terrei le întorsese stomacurile pe dos. Înainte să atingă solul, Ny leşină.

— Ce se întîmplă? s-au neliniştit cei de faţă.

Era o revanşă tîrzie a lui O. care, tăcut, le minase simţul estetic terestru. Dacă nu putuse să-i împace cu formula sa estetică, asteroidul izbutise să-l altereze pe cel de acasă. Verdele era insuportabil, Soarele — de un auriu greţos, mimica celor din jur părea o colecţie de grimase groteşti.

Desen de DAN FARCAŞ

Din ambulanţa chemată de rutină coborî medicul de serviciu. Cînd înţelese, colectă de la cei prezenţi trei perechi de ochelari negri şi-i urcă pe bolnavi în maşina sa, cu perdelele trase. Puse în acţiune sirena de alarmă şi părăsi cu maximă viteză cosmodromul, în vreme ce băieţii, cu ochii strîns închişi, bine apăraţi de frumosul terestru, se relaxau evocînd în minte priveliştea de pe O.